A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2024. szeptember 26.*

„Fellebbezés – Állami támogatások – A Németországi Szövetségi Köztársaság által nagy villamosenergia-fogyasztók javára végrehajtott támogatási program – A hálózati díjak alóli mentesség a 2012–2013-as időszakban – A támogatási programot a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító határozat – Megsemmisítés iránti kereset – Keresetindítási határidő – Elfogadhatóság – Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése – Az »állami támogatás« fogalma – Állami források – Adójellegű díj vagy más kötelező díjak”

A C-795/21. P. és C-796/21. P. sz. egyesített ügyekben,

a **WEPA Hygieneprodukte GmbH** (székhelye: Arnsberg [Németország]),

a **WEPA Deutschland GmbH & Co. KG**, korábban Wepa Leuna és Wepa Papierfabrik Sachsen (székhelye: Arnsberg)

(képviselik őket: H. Janssen, D. Salm és A. Vallone Rechtsanwälte)

fellebbezőknek a C-795/21. P. sz. ügyben

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2021. december 16-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: K. Herrmann, Kovács C. és T. Maxian Rusche, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: H. Heinrich Rechtsanwalt)

alperes az elsőfokú eljárásban,

a **Németországi Szövetségi Köztársaság** (képviselik: J. Möller és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó fél az elsőfokú eljárásban,

és

a **Németországi Szövetségi Köztársaság** (képviselik: J. Möller és R. Kanitz, meghatalmazotti minőségben)

* Az eljárás nyelve: német.

fellebbezőnek a C-796/21. P. sz. ügyben

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2021. december 16-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

a **WEPA Hygieneprodukte GmbH** (székhelye: Arnsberg),

a **WEPA Deutschland GmbH & Co. KG**, korábban Wepa Leuna és Wepa Papierfabrik Sachsen (székhelye: Arnsberg)

(képviselik őket: H. Janssen, D. Salm és A. Vallone Rechtsanwälte)

felperesek az elsőfokú eljárásban,

az **Európai Bizottság** (képviselik: K. Herrmann, Kovács C. és T. Maxian Rusche, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Jürimäe tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a harmadik tanács bírájaként eljárva, N. Piçarra, N. Jääskinen és M. Gavalec bírák,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: D. Dittert egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2023. június 28-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2023. november 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 A C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésével a WEPA Hygieneprodukte GmbH és a WEPA Deutschland GmbH & Co. KG (a továbbiakban: WEPA társaságok) az Európai Unió Törvényszéke 2021. október 6-i WEPA Hygieneprodukte és társai kontra Bizottság ítéletének (T-238/19, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2021:648) hatályon kívül helyezését kérik, amely ítéletben a Törvényszék elutasította a Németország által az alapterhelésű fogyasztók részére a StromNEV 19. §-a alapján végrehajtott SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN) támogatási programról szóló, 2018. május 28-i (EU) 2019/56 bizottsági határozat (HL 2019. L 14., 1. o.; a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránti keresetüket.

2 A C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésével a Németországi Szövetségi Köztársaság a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését kéri.

3 A C-795/21. P. és a C-796/21. P. sz. ügyekben benyújtott csatlakozó fellebbezéseivel az Európai Bizottság szintén a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését kéri.

Jogi háttér

4 Az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendelet (HL 2015. L 248., 9. o.) (39) preambulumbekezdése kimondja:

„Az átláthatóság és a jogbiztonság érdekében indokolt a közvélemény tájékoztatása a bizottsági határozatokról, miközben ugyanakkor fenn kell tartani azt az elvet, hogy az állami támogatásokra vonatkozó határozatok címzettje az érintett tagállam. Ezért indokolt teljes vagy összefoglaló formában közzétenni minden olyan határozatot, amely érintheti az érdekelt felek érdekeit, vagy az ilyen határozatok egy példányát az érdekelt felek rendelkezésére bocsátani, amennyiben ezeket nem tették közzé vagy nem teljes egészében tették közzé.”

5 E rendelet 1. cikkének h) pontja a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

h) »érdekelt fél«: olyan tagállam vagy személy, vállalkozás vagy vállalkozások társulása, amelyek, illetve akinek érdekeit a támogatás nyújtása érintheti, különösen a támogatás kedvezményezettje, a versenytárs vállalkozások és a szakmai szövetségek.”

6 Az említett rendeletnek „A határozatok kihirdetése” című 32. cikkének (3) bekezdése a következőket írja elő:

„A Bizottság az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzéteszi azokat a határozatokat, amelyeket a 8. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a 9. cikk alapján hoz.”

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

7 A jogvitának a megtámadott ítélet 1–22. pontjában kifejtett előzményei a következőképpen foglalhatók össze.

A szóban forgó törvényi és rendeleti rendelkezésekről

A hálózati díjaknak a vitatott intézkedések bevezetését megelőző rendszeréről

8 Az Energiewirtschaftsgesetznek (az energiagazdálkodásról szóló törvény) a 2011. július 26-i Gesetz zur Neuregelung energiewirtschafsrechtlicher Vorschriften (az energiagazdálkodási előírások felülvizsgálatáról szóló törvény) (BGBl. 2011 I, 1554. o.) által módosított, de a 2016. július 26-i Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes (a villamosenergia-piac fejlesztéséről szóló törvény) (BGBl. 2016 I, 1786. o.; a továbbiakban: 2011. évi EnWG) által végrehajtott

módosításokat megelőzően hatályos 21. §-a többek között előírta, hogy a hálózati díjaknak észszerűnek, megkülönböztetésmentesnek és átláthatónak kell lenniük, valamint a hálózat hatékony működésének költségein kell alapulniuk.

9 A 2011. évi EnWG 24. §-a felhatalmazta a német szövetségi kormányt arra, hogy rendeleti úton részletes rendelkezéseket állapítson meg egyrészt a hálózati díjak meghatározása általános módszerének meghatározására, másrészt a hálózathasználat különleges eseteinek szabályozására, valamint azon feltételekre vonatkozóan, amelyek mellett a szabályozó hatóság engedélyezheti vagy megtilthatja az egyedi hálózati díjakat.

10 A 2005. július 25-i Stromnetzentgeltverordnung (a hálózati díjakról szóló szövetségi rendelet; BGBl. I., 2225. o.; a továbbiakban: 2005. évi StromNEV-rendelet) 17. §-a határozza meg a hálózatüzemeltetők által az általános díjak megállapításához alkalmazandó számítási módszert. Ez egy kétlépcsős módszer, amely abból áll, hogy először is meghatározzák az összes hálózat különböző éves költségelemeit, majd ezt követően kiszámítják az általános díjakat a hálózati költségek teljes éves összege alapján.

11 Az általános díjak megállapításakor a következő két tényezőt kell figyelembe venni, mégpedig az „egyidejűségi funkciót”, amely annak valószínűségét fejezi ki, hogy egy felhasználó egyéni fogyasztása hozzájárul-e az érintett hálózati szint éves csúcsterheléséhez, valamint az üzemeltetőnkénti maximális bevételküszöböt, amelyet a Bundesnetzagentur (szövetségi hálózati ügynökség, Németország) (a továbbiakban: BNetzA) más hálózatüzemeltetőkkel való összehasonlító elemzés alapján határoz meg, amelynek célja annak elkerülése, hogy a hálózati díjak ellentételezzék a nem hatékony működésből eredő költségeket.

12 A 2005. évi StromNEV-rendelet 19. §-a egyedi díjakról rendelkezik a többi használótól jelentősen eltérő fogyasztási és terhelési profilú használók (a továbbiakban: nem tipikus felhasználók) tekintetében. E díjak azon elvnek megfelelően, amely szerint a hálózati díjak a hálózati költségeket tükrözik, figyelembe veszik e nem tipikus felhasználóknak e költségek csökkentéséhez vagy növekedésének megakadályozásához való hozzájárulását.

13 E tekintetben a 2005. évi StromNEV-rendelet 19. §-ának (2) bekezdése a nem tipikus felhasználók alábbi két kategóriája tekintetében vezet be egyedi díjat:

– azok a használók, akiknek a csúcsterhelési költséghozzájárulása jelentős mértékben eltérhet az ugyanazon hálózati szintre csatlakozott összes többi használó egyidejű éves csúcsterhelésétől, vagyis azok a használók, akik rendszeresen a csúcsterhelési időn kívül fogyasztanak villamos energiát (a továbbiakban: anticiklikus fogyasztók), és

– azok a használók, akiknek éves villamosenergia-fogyasztása eléri a legalább 7000 órát, és meghaladja a 10 gigawattórát (a továbbiakban: alapterhelésű fogyasztók).

14 A 2011. évi EnWG általi módosításáig a 2005. évi StromNEV-rendelet előírta, hogy az anticiklikus fogyasztókkal és az alapterhelésű fogyasztókkal szemben a BNetzA által kidolgozott „fizikai elérési út módszere” alapján kiszámított egyedi díjakat alkalmazzanak. Ez a módszer figyelembe vette az anticiklikus fogyasztók és az alapterhelésű fogyasztók által előidézett hálózati költségeket, és a közzétett általános díjak 20%-ának megfelelő minimális díjtételt (a továbbiakban: minimális díj) írt elő. Ez utóbbi biztosította azon hálózat működtetésének díját, amelyhez az említett fogyasztók csatlakoztak, abban az esetben, ha a fizikai elérési út módszere alapján kiszámított egyedi díjak alacsonyabbak, mint a minimális díj, vagy akár a nullához közelítenek.

A vitatott intézkedésekről

15 A 2011. évi EnWG által módosított 2005. évi StromNEV-rendelet 19. §-a (2) bekezdése második és harmadik mondatának megfelelően 2011. január 1-jétől, e rendelkezés visszaható hatályának időpontjától, az alapterhelésű fogyasztók egyedi díjait eltörölték, és azokat a hálózati díjak alóli teljes mentességgel (a továbbiakban: vitatott mentesség) váltották fel, amelyet az illetékes szabályozó hatóság, nevezetesen a BNetzA vagy az érintett tartomány szabályozó hatósága engedélyezett. E mentesség költsége az átvitelirendszer- vagy elosztórendszer-üzemeltetőket terhelte attól függően, hogy a kedvezményezettek mely hálózati szinthez csatlakoztak.

16 A 2011. évi EnWG által módosított 2005. évi StromNEV-rendelet 19. §-a (2) bekezdésének hatodik és hetedik mondata értelmében az átvitelirendszer-üzemeltetők kötelesek voltak visszatéríteni az elosztórendszer-üzemeltetőknek a vitatott mentességből származó bevételkiesést, és egymás között kompenzálni az e mentességgel járó költségeket a 2002. március 19-i Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz (a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés előmozdításáról szóló törvény, BGBl. 2002. I., 1092. o.) 9. §-ával összhangban, oly módon, hogy a hálózatukhoz csatlakozó végfelhasználók számára biztosított villamos energia mennyisége alapján kiszámítva valamennyien ugyanolyan terhet viseltek.

17 A 2012. évtől a BNetzA 2011. december 14-i határozata (BK8–11–024, a továbbiakban: 2011. évi BNetzA-határozat) egy finanszírozási mechanizmust hozott létre. E mechanizmus szerint az elosztórendszer-üzemeltetők a végső fogyasztóktól vagy a villamosenergia-szolgáltatóktól pótdíjat (a továbbiakban: vitatott pótdíj) kaptak, amelynek összegét a vitatott mentesség által okozott bevételkiesés ellentételezése céljából visszatérítették az átvitelirendszer-üzemeltetőknek.

18 A vitatott pótdíj összegét minden évben előre, az átvitelirendszer-üzemeltetők állapították meg a BNetzA által meghatározott módszer alapján. A 2012. évre, a mechanizmus működésének első évére vonatkozó összeget közvetlenül a BNetzA határozta meg.

19 E rendelkezések nem érintették a 2011-es évre vonatkozó vitatott mentesség költségeit, következésképpen az egyes átvitelirendszer- és elosztórendszer-üzemeltetőknek ezen év tekintetében viselniük kellett az e mentességgel kapcsolatos veszteségeket.

A hálózati díjaknak a vitatott intézkedéseket követő rendszeréről

20 A közigazgatási eljárás során, amely a vitatott határozathoz vezetett, a vitatott mentességet először is semmisnek nyilvánította az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbíróság, Németország) 2013. május 8-i határozata, majd a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) 2015. október 6-i határozata. Ezt követően e mentességet 2014. január 1 -jei hatállyal hatályon kívül helyezte a 2013. augusztus 14-i Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts (az energiaügyi rendeletek módosításáról szóló rendelet) által módosított 2005. évi StromNEV-rendelet (a továbbiakban: 2013. évi StromNEV-rendelet). A 2013. évi StromNEV-rendelet a jövőre nézve a minimális díj helyett újból bevezette a fizikai elérési út módszere alapján kiszámított egyedi díjakat az általános villamosenergia-fogyasztástól függően (7000, 7500 és 8000 óra éves hálózatkihasználás) 10%-os, 15 %-os és 20%-os átalánydíjakkal (a továbbiakban: átalánydíjak).

21 A 2013. évi StromNEV-rendelet 2013. augusztus 22-től hatályos átmeneti szabályozást vezetett be, amely visszaható hatállyal vonatkozott azokra az alapterhelésű fogyasztókra, akik 2012-ben és 2013-ban még nem részesültek a vitatott mentességben. A fizikai elérési út módszere alapján kiszámított egyéni díjak és a minimális díj helyett e szabályozás e fogyasztókra nézve kizárólag az átalánydíjak alkalmazását írta elő.

A közigazgatási eljárásról és a vitatott határozatról

22 Több panaszt követően a Bizottság 2013. május 4-én közzétette a vitatott intézkedéseken alapuló támogatási program tekintetében az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás megindításáról szóló határozatát (HL 2013. C 128., 43. o.).

23 Egy olyan eljárás végén, amelynek során a Németországi Szövetségi Köztársaság és más érdekelt felek benyújtották észrevételeiket, a Bizottság 2018. május 28-án elfogadta a vitatott határozatot.

24 E határozatban a Bizottság megállapította, hogy 2012. január 1. és 2013. december 31. között a Németországi Szövetségi Köztársaság jogellenesen nyújtott állami támogatást a vitatott mentesség formájában.

25 Konkrétan a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az állami támogatások összege megfelel a mentességet élvező alapterhelésű fogyasztók által 2012-ben és 2013-ban előidézett hálózati költségeknek, illetve, ha e költségek alacsonyabbak voltak a minimális díjnál, ez utóbbinak.

26 Ezenfelül a Bizottság megállapította, hogy a kérdéses állami támogatások nem felelnek meg a belső piacnak, mivel nem estek az EUMSZ 107. cikk (2) és (3) bekezdésében előírt egyik eltérés körébe sem, és azokat más indokkal sem lehetett összeegyeztethetőnek tekinteni.

27 Ennélfogva a Bizottság a következőképpen határozott:

– a vitatott mentesség az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak minősül, amennyiben az alapterhelésű fogyasztók mentességet kaptak az általuk előidézett hálózati költségeknek megfelelő hálózati díjak vagy, amennyiben a hálózati költségek nem érték el a minimális díjakat, e díjak fizetése alól;

– a szóban forgó állami támogatás végrehajtásával a Németországi Szövetségi Köztársaság megsértette az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdését, és a támogatás összeegyeztethetetlen a belső piaccal.

– a szóban forgó program szerint odaítélt egyéni támogatás nem minősül állami támogatásnak, ha a támogatás odaítélése idején megfelel a csekély összegű támogatásokra vonatkozóan az [EUMSZ 107. cikknek] és [az EUMSZ 108. cikknek] a horizontális állami támogatások bizonyos fajtáira történő alkalmazásáról szóló, 1998. május 7-i 994/98/EK tanácsi rendelet (HL 1998. L 142., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 2. cikke alapján elfogadott rendeletben meghatározott feltételeknek, és

– a Németországi Szövetségi Köztársaság egyrészt köteles volt visszafizettetni a kedvezményezettekkel a szóban forgó támogatási program keretében nyújtott, a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatásokat, beleértve a kamatokat is, másrészt pedig köteles volt megszüntetni az e program címén a vitatott határozat elfogadásának időpontjában még függőben lévő kifizetéseket.

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

28 A Törvényszék Hivatalához 2019. április 9-én benyújtott keresetleveleikkel a WEPA társaságok mindegyike keresetet indított a vitatott határozat megsemmisítése iránt.

29 A Törvényszék hatodik tanácsának elnöke 2019. augusztus 30-i határozatával megengedte a Németországi Szövetségi Köztársaságnak, hogy e tagállam kérelmének megfelelően beavatkozzon e társaságok kérelmeinek támogatása végett.

30 Keresetük alátámasztása érdekében a WEPA társaságok egyetlen, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatás hiányára alapított jogalapra hivatkoztak, mivel a vitatott mentességet nem állami forrásokból finanszírozták.

31 A megtámadott ítéletben a Törvényszék elfogadhatónak nyilvánította a keresetet, majd e jogalapot, következésképpen pedig a megsemmisítés iránti keresetet teljes egészében elutasította.

A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

32 A C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésükben a WEPA társaságok azt kérik, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– semmisítse meg a vitatott határozatot, vagy másodlagosan utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé, és

– a Bizottságot kötelezze a Törvényszék és a Bíróság előtti eljárások költségeinek viselésére.

33 A Németországi Szövetségi Köztársaság azt kéri, hogy a Bíróság adjon helyt a C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésnek, és kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

34 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezést, és a WEPA társaságokat kötelezze a költségek viselésére.

35 A C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésében a Németországi Szövetségi Köztársaság azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet annyiban, amennyiben az a megsemmisítés iránti keresetet mint megalapozatlant elutasította;

– semmisítse meg a vitatott határozatot;

– a Bizottságot kötelezze a Törvényszék és a Bíróság előtti eljárások költségeinek viselésére.

36 A WEPA társaságok azt kérik, hogy a Bíróság adjon helyt a C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésnek.

37 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezést, és a Németországi Szövetségi Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.

38 A C-795/21. P. és C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott csatlakozó fellebbezéseiben a Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– nyilvánítsa elfogadhatatlannak a megsemmisítés iránti keresetet;

– a C-795/21. P. sz. ügyben a WEPA társaságokat kötelezze a Bíróság és a Törvényszék előtt felmerült költségek viselésére, és

– a C-796/21. P. sz. ügyben a WEPA társaságokat kötelezze a Bíróság és a Törvényszék előtt felmerült költségek viselésére.

39 A WEPA társaságok és a Németországi Szövetségi Köztársaság azt kérik, hogy a Bíróság utasítsa el a csatlakozó fellebbezéseket, és a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

40 A Bíróság elnöke 2023. április 18-i végzésével a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából egyesítette a C-795/21. P. és a C-796/21. P. sz. ügyeket.

A csatlakozó fellebbezésekről

41 A Bizottság által előterjesztett csatlakozó fellebbezések az első fokon indított kereset elfogadhatóságának a vitatására irányulnak, ami az ügy érdemére vonatkozóan a fellebbezésben felvetett kérdések előkérdésének minősül. A csatlakozó fellebbezéseket tehát elsőként kell megvizsgálni (lásd ebben az értelemben: 2020. december 3-i Changmao Biochemical Engineering kontra Ministre Bonollo és társai ítélet, C-461/18 P, EU:C:2020:979, 43. pont).

42 Csatlakozó fellebbezései alátámasztására a Bizottság két jogalapra hivatkozik.

Az első jogalapról

A felek érvei

43 A csatlakozó fellebbezéseinek alátámasztására felhozott első jogalappal a Bizottság azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 36–43. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése értelmében vett „kihirdetés” fogalmának tág értelmezését fogadta el. Így a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a Hivatalos Lapban való bármely közzététel megfelel e fogalomnak, függetlenül attól, hogy az ilyen kihirdetés az EUMSZ 297. cikknek megfelelően feltételét képezi-e a szóban forgó jogi aktus hatálybalépésének, és hogy azt maga a Szerződés írja-e elő.

44 Elsősorban, a Törvényszék értelmezése ellentétes a Bíróságnak a 2017. május 17-i Portugália kontra Bizottság ítéletből (C-339/16 P, EU:C:2017:384, 34–40. pont), valamint a 2019. január 31-i Iordăchescu kontra Parlament és társai végzésből (C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22. pont) és a 2019. szeptember 5-i Fryč kontra Bizottság végzésből (C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15. pont) következő ítélkezési gyakorlatával. Ezzel az ítélkezési gyakorlattal a Bíróság párhuzamot állított fel az

EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése és az EUMSZ 297. cikk között abban az értelemben, hogy a szóban forgó jogi aktus kihirdetése csak akkor képezi a keresetindítási határidő kezdő időpontját, ha az meghatározza e jogi aktus hatálybalépését, és azt maga a Szerződés írja elő.

45 E megközelítést megerősíti az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésének szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezése.

46 Ami egyrészt e rendelkezés szövegét illeti, a Bizottság arra hivatkozik, hogy a német nyelvi változat kivételével valamennyi nyelvi változatban szerepel mind az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésében, mind pedig az EUMSZ 297. cikkben a „kihirdetés” és a „közlés”, illetve az „értesítés” kifejezés, ami bizonyítja, hogy párhuzam áll fenn e két rendelkezés között.

47 Másrészt, ami az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésének szellemét és célját illeti, az e rendelkezésben meghatározott keresetindítási határidők a jogbiztonság célját szolgálják. Ha a jogalany valamely jogi aktust meg kíván támadni, azt főszabály szerint attól az időponttól számított két hónapon belül kell megtennie, amikor tartalmának végleges változatát a tudomására hozták. Ezzel szemben azon általános hatályú jogi aktusok esetében, amelyeknek nincsenek címzettjei, ez az időpont a Hivatalos Lapban való kihirdetés időpontja. A címzettet megjelölő jogi aktusok esetében az említett időpont az e címzettel való közlés időpontja. Amennyiben olyan jogi aktusról van szó, amelyet nem kell sem kihirdetni, sem közölni, a tudomásszerzés csak kivételesen és másodlagosan minősülhet a keresetindítási határidő megnyílását kiváltó eseménynek. Így az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése és az EUMSZ 297. cikk közötti párhuzam biztosítja, hogy valamely jogi aktusnak a Hivatalos Lapban tájékoztatási célból történő későbbi közzététele ne vonja maga után a keresetindítási határidő meghosszabbítását, következésképpen pedig a jogbizonytalanságot.

48 Másodsorban, a hivatalos vizsgálati eljárást lezáró bizottsági határozatnak a Hivatalos Lapban történő közzététele nem tekinthető az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett „kihirdetésnek”. Ezért nem képezi a keresetindítási határidő kezdő időpontját.

49 Egyrészt egy ilyen határozat címzettje az érintett tagállam lenne, és csak őt értesítenék róla. Az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében a határozat ezen értesítéssel, nem pedig a Hivatalos Lapban való közzétételével lép hatályba, amely csak arra irányul, hogy tájékoztassa a nyilvánosságot, beleértve a támogatás azon kedvezményezettjeit is, amelyektől az érintett tagállamnak még a határozat közzététele előtt vissza kell téríttetnie e támogatást. Másrészt az említett közzététel nem az EUM-Szerződésből, hanem a 2015/1589 rendeletnek a (39) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 32. cikkéből ered. E körülmények között a hivatalos vizsgálati eljárást lezáró határozat megtámadására a kedvezményezett vállalkozás rendelkezésére álló keresetindítási határidő kezdő időpontjának meghatározásához az e határozatról való tényleges tudomásszerzést kell alapul venni. Bizonyítható előzetes tudomásszerzés hiányában, jogi fikció alapján a jogi aktusnak a Hivatalos Lapban való közzétételi időpontja minősül tényleges tudomásszerzésnek.

50 Harmadsorban, a Bizottság egy sor olyan érvre hivatkozik, amely szerinte megerősíti az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésére vonatkozó értelmezését.

51 Először is e rendelkezés rendszerére támaszkodik annak alátámasztása érdekében, hogy valamely jogi aktus közzététele és közlése egyenrangú, és hogy a tudomásszerzés az első kettőhöz képest szubszidiárius eseménynek minősül. E szubszidiaritási viszonyt vonja kétségbe a Törvényszék általi értelmezés, mivel ha a 2015/1589 rendelet 32. cikke alapján történő közzététel egyenértékű

lenne az EUMSZ 297. cikk (1) bekezdése szerinti kihirdetéssel, a keresetindítási határidőnek – az érintett tagállammal szemben és az értesítés ellenére – e közzététel időpontjában kellene kezdődnie.

52 Másodszor, a Bizottság úgy véli, hogy a Törvényszék által elfogadott értelmezés fegyveregyenlőtlenséget eredményez azon vállalkozások között, amelyekkel a támogatást visszatérítteti, és azon versenytársaik között, amelyek nem részesültek támogatásban. Míg az előbbiek a gyakorlatban megkapják az érintett tagállamtól a határozat másolatát, az utóbbiaknak a 2015/1589 rendelet 32. cikkének megfelelően meg kell várniuk a határozatnak a Hivatalos Lapban való közzétételét, így e vállalkozások számára eltérőek a tényleges keresetindítási határidők. Ez az értelmezés a Bizottság és azon vállalkozások közötti egyenlőtlenséghez is vezetne, amelyekkel a támogatást vissza kell téríttetni. A kedvezményezett vállalkozás keresetének megválaszolására ugyanis a Bizottságnak két hónapos határidő áll rendelkezésére, míg az említett értelmezés miatt e vállalkozásoknak hosszabb határidő áll rendelkezésére a keresetük előkészítésére.

53 Harmadszor, a Törvényszék az 1998. március 10-i Németország kontra Tanács ítélet (C-122/95, EU:C:1998:94) téves értelmezésére támaszkodik. A vitatott határozattól eltérően ugyanis az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben szóban forgó határozat egyetlen címzettet sem jelölt meg.

54 Negyedszer a megtámadott ítélet 38. pontja, amelyben a Törvényszék megállapította, hogy a WEPA társaságok szubjektíve számíthattak a vitatott határozatnak a Hivatalos Lapban való közzétételére, figyelmen kívül hagyja a keresetindítási határidők közrendi jellegét.

55 A Németországi Szövetségi Köztársaság és a WEPA társaságok ezzel szemben előadják, hogy az első jogalap nem megalapozott.

A Bíróság álláspontja

56 A csatlakozó fellebbezéseinek alátámasztására felhozott első jogalappal a Bizottság vitatja a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 36–43. pontjában szereplő megállapításainak megalapozottságát. Álláspontja szerint, ellentétben azzal, amit a Törvényszék e pontokban megállapított, a vitatott határozat megsemmisítése iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő a WEPA esetében nem e határozatnak a Hivatalos Lapban való kihirdetésétől, hanem attól az időponttól kezdődött, amikor e társaságok ténylegesen tudomást szereztek az említett határozatról.

57 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 36–43. pontjában a Törvényszék elutasította a Bizottságnak a WEPA társaságok által a vitatott határozat megsemmisítése iránt benyújtott kereset elkésettségére alapított elfogadhatatlansági kifogását.

58 Ezen ítélet 36–38. pontjának együttes olvasatából kitűnik, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a keresetindítási határidő a jelen ügyben a vitatott határozat Hivatalos Lapban való közzétételének időpontjától kezdődött, amely közzétételre 2019. január 16-án került sor, és hogy e határidőt tiszteletben tartották.

59 E megállapítás alátámasztására a Törvényszék az említett ítélet 37. pontjában emlékeztetett arra, hogy a jogi aktusról való tudomásszerzés időpontjának, mint a keresetindítás határideje kezdő időpontjának, az aktus kihirdetéséhez és az arról való értesítéshez képest másodlagos jellege van. Hangsúlyozva, hogy a közzététel nem képezte feltételét a vitatott határozat hatálybalépésének,

ugyanezen ítélet 38. pontjában rámutatott arra, hogy e határozatot a 2015/1589 rendelet 32. cikke (3) bekezdésének megfelelően közzé kellett tenni a Hivatalos Lapban, így a WEPA társaságok jogszerűen számíthattak arra, hogy az említett határozatot közzéteszik.

60 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése értelmében „[a]z e cikkben szabályozott eljárásokat, az esettől függően, az intézkedés kihirdetésétől vagy a felperessel történő közlésétől, illetve ennek hiányában attól a naptól számított két hónapon belül kell megindítani, amikor arról a felperes tudomást szerzett.”

61 E rendelkezés szövegéből, különösen az „esettől függően” és az „ennek hiányában” kifejezésekből egyértelműen kitűnik, hogy a keresetindítási határidő kezdő időpontját a szóban forgó helyzet alapján kell meghatározni, és hogy az e határidő megnyílásának kiváltására alkalmas három kritérium rangsorolva van.

62 Így a megsemmisítés iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő főszabály szerint a jogi aktus kihirdetésével vagy a felperessel való közlésével kezdődik. E két fő kritérium az említett rendelkezés rendszerében egyenrangú helyzetben van abban az értelemben, hogy az említett kritériumok egyike sem másodlagos a másikhoz képest (lásd ebben az értelemben: 2017. május 17-i Portugália kontra Bizottság ítélet, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 38. pont).

63 Ezzel szemben, amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 37. pontjában helyesen rámutatott, a megtámadott jogi aktusról való tudomásszerzés napja, mint a keresetindítási határidő kezdő időpontja, másodlagos jellegű az e jogi aktus kihirdetése vagy közlése napjához képest (lásd ebben az értelemben: 1998. március 10-i Németország kontra Tanács ítélet, C-122/95, EU:C:1998:94, 35. pont), ami végeredményben nem vitatott a jelen esetben.

64 A jelen ügyben az állami támogatásra vonatkozó hivatalos vizsgálati eljárást lezáró vitatott határozat az érintett tagállamot, azaz a Németországi Szövetségi Köztársaságot jelölte meg címzettként, és arról őt az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdése harmadik albekezdésének megfelelően értesítették. Ezzel összefüggésben e határozatot a 2015/1589 rendelet 32. cikke (3) bekezdésének megfelelően közzétették a Hivatalos Lapban.

65 Ilyen esetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a jogi aktus címzettje számára – amely aktusról őt értesíteni kellett –, vagyis az érintett tagállam számára a megsemmisítés iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő ezen értesítés időpontjától kezdődik, még akkor is, ha a jogi aktust a Hivatalos Lapban is kihirdetik (lásd ebben az értelemben: 2017. május 17-i Portugália kontra Bizottság ítélet, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 37. pont).

66 Ezzel szemben az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésének a Bíróság ítélkezési gyakorlatával összefüggésben értelmezett szó szerinti, teleologikus és rendszertani értelmezéséből az következik, hogy a megsemmisítés iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő a jogi aktusnak a Hivatalos Lapban történő kihirdetésétől kezdődik az olyan egyéb érdekelt felek számára, mint a WEPA társaságok, ideértve azt az esetet is, amikor e kihirdetés nem az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének második albekezdéséből, hanem a másodlagos jog olyan rendelkezéséből ered, mint a 2015/1589 rendelet 32. cikkének (3) bekezdése.

67 Ugyanis először is meg kell állapítani, hogy az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésének szövege általánosságban utal a jogi aktusok „kihirdetésére” (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 26-i PPG és SNF kontra ECHA ítélet, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 31. pont). Így e szöveg e fogalmat nem köti semmilyen különös feltételhez, különösen a kihirdetési kötelezettség jogalapját illetően.

68 E tekintetben igaz, hogy – amint azt a Bizottság állítja – a Bíróság többek között úgy ítélte meg, hogy a „kihirdetésnek” az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése értelmében vett fogalma a Hivatalos Lapban való kihirdetésre vonatkozik, amely a jogi aktus hatálybalépésének feltétele, és amelyet az EUM-Szerződés ír elő (lásd ebben az értelemben: 2017. május 17-i Portugália kontra Bizottság ítélet, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 36. pont; 2019. január 31-i Iordăchescu kontra Parlament és társai végzés, C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22. pont; 2019. szeptember 5-i Fryč kontra Bizottság végzés, C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15. pont).

69 Mindazonáltal a Bizottság által képviselt állásponttal ellentétben ebből nem lehet arra következtetni, hogy a „kihirdetésnek” az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése értelmében vett fogalma erre az esetre korlátozódik.

70 A jelen ítélet 68. pontjában hivatkozott precedenseket ugyanis nem lehet elszigetelten értelmezni, hanem azok a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatába illeszkednek, amely az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése értelmében vett „kihirdetés” fogalmát tágan értelmezte. Így az e 68. pontban említett eseten kívül e fogalom alá tartozik a megtámadott jogi aktusnak a Hivatalos Lapban való olyan közzététele, amely nem a Szerződés által előírt kötelezettségből, hanem az európai uniós intézmények állandó gyakorlatából (lásd ebben az értelemben: 1998. március 10-i Németország kontra Tanács ítélet, C-122/95, EU:C:1998:94, 36. és 39. pont) vagy olyan másodlagos jogi rendelkezésből ered, mint a 2015/1589 rendelet 32. cikkének (3) bekezdése (lásd ebben az értelemben: 2008. november 25-i S. A.BA. R. kontra Bizottság végzés, C-501/07 P, EU:C:2008:652, 23. pont), sőt a valamely uniós intézmény, szerv vagy hivatal honlapján történő közzététel, amennyiben azt a másodlagos jog írja elő (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 26-i PPG és SNF kontra ECHA ítélet, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 30–32. pont).

71 Másodszor, az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésének célkitűzéseit illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az e rendelkezés szerinti keresetindítási határidők közrendi jellegűek, és nem a felek vagy a bíróság rendelkezésétől függnek. Ezeket abból a célból vezették be, hogy megóvják a jogbiztonságot annak elkerülése révén, hogy a joghatásokkal bíró uniós jogi aktusokat időbeli határ nélkül meg lehessen kérdőjelezni, valamint hogy az igazságszolgáltatás során elkerüljenek bármely hátrányos megkülönböztetést és önkényes bánásmódot (lásd ebben az értelemben: 1967. december 12-i Muller-Collignon kontra Bizottság ítélet, 4/67, EU:C:1967:51, 479. o.; 1997. január 23-i Coen ítélet, C-246/95, EU:C:1997:33, 21. pont; 2010. november 16-i Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert kontra Bizottság végzés, C-73/10 P, EU:C:2010:684, 52. pont; 2019. január 31-i Iordăchescu kontra Parlament és társai végzés, C-426/18 P, EU:C:2019:89, 21. pont).

72 Márpedig egyrészt a vitatott határozathoz hasonló, állami támogatásra vonatkozó hivatalos vizsgálati eljárást lezáró határozatot illetően úgy tűnik, hogy a tudomásszerzés időpontjától eltérően valamely jogi aktus Hivatalos Lapban való közzétételének időpontja a jogbiztonság érdekében objektív módon és bizonyossággal megállapítható valamennyi olyan érdekelt fél vonatkozásában, akit e határozatról nem értesítettek. E tekintetben közömbös, hogy ez utóbbiak e jogi aktusról annak közzétételét megelőzően tudomást szerezhettek.

73 Ez egyébként magyarázatot ad arra, hogy az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésének általános rendszerében és a jogbiztonság érdekében a kihirdetés időpontja megelőzi a tudomásszerzés időpontját, amely – amint arra a jelen ítélet 63. pontja emlékeztet – a keresetindítási határidő kezdő időpontjának másodlagos kritériuma. A Bizottság érvelése tehát nem fogadható el, amikor valójában az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésében említett két kritérium közötti kapcsolat megfordítását javasolja.

74 Másrészt a Bizottság állításaival ellentétben a jelen ítélet 66. és 70. pontjában elfogadott értelmezés alkalmas arra is, hogy az igazságszolgáltatás során elkerüljön bármilyen hátrányos megkülönböztetést vagy önkényes bánásmódot, és ily módon biztosítsa az állami támogatás kedvezményezettjei és a versenytárs vállalkozások fegyveregyenlőségét. Ezen érdekelt felek mindegyike tekintetében ugyanis a keresetindítási határidő ugyanazon időponttól, vagyis a határozatnak a Hivatalos Lapban való kihirdetésétől kezdődik. Ezenkívül, mivel a Bizottság az ilyen határozat kibocsátója, és ő felelős annak a Hivatalos Lapban való közzétételéért, nem hivatkozhat érvényesen a vele szemben fennálló állítólagos fegyveregyenlőtlenségre.

75 Harmadszor, ami a szövegkörnyezetet illeti, a Szerződések szerkezete szintén a Bizottság által javasolt, az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésében, illetve az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének második albekezdésében használt „kihirdetés” fogalma közötti szigorú párhuzam ellen szól. E tekintetben ugyanis elegendő megállapítani, hogy bár e két rendelkezés az EUM-Szerződés hatodik része I. címének hatálya alá tartozik, azok nem ugyanazt a tárgyat szabályozzák. Míg az első az intézményekről szóló 1. fejezetében, konkrétan pedig az Európai Unió Bíróságára vonatkozó 5. szakaszában szerepel, addig a második az uniós jogi aktusokról és az elfogadásukra vonatkozó eljárásokról szóló 2. fejezetében található.

76 Mindezen indokok alapján meg kell állapítani, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 36–43. pontjában helyesen állapította meg, hogy a WEPA társaságok esetében a keresetindítási határidő a vitatott határozat Hivatalos Lapban való közzétételének időpontjában kezdődött.

77 Ennélfogva a csatlakozó fellebbezések alátámasztására felhozott első jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A második jogalapról

A felek érvei

78 A csatlakozó fellebbezéseinek alátámasztására felhozott második jogalappal a Bizottság azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 41. pontjában tévesen alkalmazta a jogot.

79 A Törvényszék azáltal, hogy e 41. pontban azt állította, hogy „nem nyert […] bizonyítást, hogy a jelen ügyben [a WEPA társaságoknak] »hitelt érdemlő« tudomása lett volna a [vitatott] határozatról” annak közzétételét megelőzően, elferdítette a tényeket és a bizonyítékokat. A Bizottság által a Törvényszék előtt előadott körülményekre tekintettel ugyanis nyilvánvaló, hogy e társaságoknak a vitatott határozatnak a Hivatalos Lapban való közzététele előtt, legkésőbb 2018. szeptember 26-án tudomása volt a vitatott határozatról.

80 A Németországi Szövetségi Köztársaság és a WEPA társaságok úgy vélik, hogy mivel a csatlakozó fellebbezések első jogalapja nem megalapozott, a második jogalap nem releváns a jelen fellebbezések kimenetele szempontjából. E társaságok hozzáteszik, hogy e második jogalap mindenképpen megalapozatlan.

A Bíróság álláspontja

81 A megtámadott ítélet 41. pontjában a Törvényszék rámutatott, hogy „nem nyert mindenesetre bizonyítást, hogy a jelen ügyben [a WEPA társaságoknak] »hitelt érdemlő« tudomása lett volna a [vitatott] határozatról”.

82 E tekintetben a „mindenesetre” kifejezés arra utal, hogy ez az indok a megtámadott ítélet indokolásának mellékes részét képezi. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Törvényszék valamely határozatában a teljesség kedvéért kifejtett indokok ellen irányuló kifogások nem vezethetnek e határozat hatályon kívül helyezéséhez, ezért azok hatástalanok (lásd ebben az értelemben: 2023. december 21-i United Parcel Service kontra Bizottság ítélet, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

83 Ennélfogva a csatlakozó fellebbezések alátámasztására felhozott második jogalapot mint hatástalant el kell utasítani.

84 Következésképpen a csatlakozó fellebbezéseket teljes egészükben el kell utasítani.

A fellebbezésekről

85 A C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésük alátámasztására a WEPA társaságok két jogalapra hivatkoznak, amelyek közül az első a tényállás elferdítésén, valamint a nemzeti jog tartalmának és hatályának téves értelmezésén, a második pedig az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásokból” nyújtott állami támogatás fennállására vonatkozó feltételek figyelmen kívül hagyásán alapul.

86 A C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésének alátámasztására a WEPA társaságok által támogatott Németországi Szövetségi Köztársaság egyetlen, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének megsértésére alapított jogalapra hivatkozik. E jogalap lényegében megegyezik a Németországi Szövetségi Köztársaság által támogatott WEPA társaságok által a C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésük alátámasztására felhozott második jogalappal.

A C-795/21. P. sz. ügyben előterjesztett első jogalapról

A felek érvei

87 A fellebbezésük alátámasztására felhozott első jogalapjukkal a WEPA társaságok azt kifogásolják, hogy a Törvényszék elferdítette a ténybeli elemeket, és figyelmen kívül hagyta a nemzeti jog tartalmát és hatályát. E jogalap formailag három részre bontható.

88 Az első részben a WEPA társaságok arra hivatkoznak, hogy a megtámadott ítélet 12., 66., 93. és 99. pontjában a Törvényszék pontatlanul állapította meg, hogy a BNetzA kötelező jelleggel határozta meg a vitatott pótdíj összegét. E tekintetben a vitatott határozat (61), (75) és (123) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy e pótdíj összegét a hálózatüzemeltetők határozták meg. Ez vonatkozik a 2012. évre is, amely tekintetében az említett pótdíjat ez utóbbiak először szedték be. Ugyanezen pótdíj összegét a BNetzA soha nem írta elő. E 2012. évet illetően a BNetzA arra szorítkozott, hogy megbecsülte a hálózatüzemeltetők által viselt bevételkiesés teljes összegét, de egyáltalán nem határozta meg a vitatott pótdíj összegét, mivel e megállapításhoz más tényezőket is figyelembe kellett volna venni.

89 A második részben a WEPA társaságok lényegében a megtámadott ítélet 93. pontját vitatják. Ellentétben azzal, amit a Törvényszék e pontban állított, a BNetzA nem írta elő az átvitelirendszer-üzemeltetők számára a vitatott pótdíj „kiszámításának igen részletes módszerét”. A Törvényszék megállapítása ily módon ellentétes a vitatott határozat (61), (75) és (123) preambulumbekezdésével. A BNetzA előírásai nagyon általánosak, és a következő évben várható bevételkiesésre és veszteségre vonatkoznak. Nem tartalmaznak semmilyen követelményt arra vonatkozóan, hogy az átvitelirendszer-üzemeltetőknek konkrétan milyen módon kellett kiszámítaniuk a vitatott pótdíjat az előzetes bevételkiesések alapján.

90 A harmadik részben a WEPA társaságok azt kifogásolják, hogy a Törvényszék elferdítette a tényeket, amikor a megtámadott ítélet 93., 94., 99., valamint 106. és azt követő pontjaiban azt állította, hogy a bevételkiesést teljes egészében fedezte a vitatott pótdíj. A nemzeti jog csak az olyan mentesített alapterhelésű fogyasztókkal szembeni követelések behajtásának kérdését veti fel, amelyeket ez utóbbiak fizetésképtelensége miatt nem lehetett végrehajtani, és kizárja, hogy az ilyen követelésekre kiterjedjen a vitatott pótdíj. Így az e fogyasztók fizetésképtelenségéhez kapcsolódó veszteségeket a hálózatüzemeltetők saját forrásai fedezik, nem pedig az állam forrásai. Ezenkívül a hálózatüzemeltetőknek egyéb költségeket is viselniük kell, nevezetesen a tőkeköltségeket és a BNetzA-nak fizetett igazgatási díjakat.

91 Válaszukban a WEPA társaságok egyebekben a megtámadott ítélet 94., 99., 106. és azt követő pontjait érintő indokolási kötelezettség megsértésére hivatkoznak, amennyiben a Törvényszék – legalább röviden – nem indokolta meg érthetően, hogy miért nem kell figyelembe venni a hálózatüzemeltetők azon bevételkieséseit, amelyeket a vitatott pótdíj nem fedez.

92 A Bizottság úgy véli, hogy a C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezés első jogalapjának alátámasztására felhozott három rész nyilvánvalóan megalapozatlan, bizonyos érvek pedig mindenképpen elfogadhatatlanok.

A Bíróság álláspontja

93 Előzetesen, a Törvényszék által a német jog elemzése során elkövetett hibákra vonatkozó érveket illetően emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből és az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdéséből az következik, hogy a fellebbezés kizárólag jogkérdésre vonatkozhat. Ezért kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel a releváns tények megállapítására és értékelésére, valamint a bizonyítékok értékelésére. E tények és bizonyítékok értékelése tehát – az elferdítésük esetét kivéve – nem minősül jogkérdésnek, amelyet mint ilyet fellebbezés keretében a Bíróságnak felül kellene vizsgálnia (2021. március 4-i Bizottság kontra Fútbol Club Barcelona ítélet, C-362/19 P, EU:C:2021:169, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

94 Következésképpen a Törvényszék által a nemzeti jog tekintetében tett megállapítások fellebbezés keretében történő vizsgálata során – amely megállapítások az állami támogatások területén ténybeli megállapításoknak minősülnek – a Bíróság hatásköre csak annak vizsgálatára terjed ki, hogy e jogot a Törvényszék elferdítette-e (2014. április 3-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 79. pont; 2023. december 14-i Bizottság kontra Amazon.com és társai ítélet, C-457/21 P, EU:C:2023:985, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az ilyen elferdítésnek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az ügy irataiból, anélkül hogy a tényállás és a bizonyítékok újbóli értékelése szükséges lenne (2014. április 3-i Franciaország kontra Bizottság ítélet, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 80. pont).

95 Ezenkívül, ha valamely fellebbező a tényállás vagy a bizonyítékok Törvényszék általi elferdítésére hivatkozik, akkor az EUMSZ 256. cikk, az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdése és a Bíróság eljárási szabályzata 168. cikke (1) bekezdésének d) pontja alapján pontosan meg kell jelölnie a Törvényszék által elferdített adatokat, és bizonyítania kell azokat az elemzési hibákat, amelyek a Törvényszéket az értékelése során ezen elferdítéshez vezették (2016. november 30-i Bizottság kontra Franciaország és Orange ítélet, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99. pont; 2022. április 28-i Yieh United Steel kontra Bizottság ítélet, C-79/20 P, EU:C:2022:305, 53. pont).

96 E megállapítások fényében kell megvizsgálni a WEPA társaságoknak a nemzeti jog és a tényállás többrendbeli elferdítésére alapított első jogalapját.

97 A jelen jogalap első részét illetően először is meg kell állapítani, hogy e társaságok azon állítása, amely szerint a Törvényszék elferdítette a tényeket, amikor úgy ítélte meg, hogy a BNetzA kötelező jelleggel meghatározta a vitatott pótdíj összegét, a megtámadott ítélet téves értelmezésén alapul.

98 A megtámadott ítélet ezen állítással vitatott 12., 66., 93. és 99. pontjának együttes olvasatából ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a vitatott pótdíjat az átvitelirendszer-üzemeltetőknek a BNetzA által megállapított módszer alapján kell meghatározniuk, és hogy a 2012. évet illetően a BNetzA rögzítette e pótdíj teljes összegét. Ez az értelmezés kifejezetten kitűnik ezen ítélet 66. pontjából. Az említett ítélet 12. pontjában a „teljes” melléknév említésének hiánya e tekintetben nem releváns, mivel a Törvényszék egyértelműen arra támaszkodott, hogy ugyanezen ítélet indokolásában figyelembe vették a teljes eredeti összeget. Ugyanígy a megtámadott ítélet 93. pontjában a vitatott pótdíj 2012. évre vonatkozó eredeti összegének megállapítására hivatkozott, amelyből könnyen érthető, hogy a teljes összegről van szó, valamint a következő év tekintetében e pótdíj BNetzA által meghatározott számítási módszerére. Ezenkívül a megtámadott ítélet 99. pontjában „a BNetzA által (a 2012. évre vonatkozóan) kiszámított vitatott pótdíj” egyetlen említése nem vezethet eltérő következtetésre, mivel e megfogalmazás, bár pontatlan, tökéletesen értelmezhető e pótdíj teljes összegére való hivatkozásként, amit a megtámadott ítélet egészének értelmezése is megerősít. Egyebekben e 99. pont szintén a BNetzA által a 2013. évre vonatkozóan meghatározott módszerre hivatkozik.

99 A vitatott határozat (61), (75) és (123) preambulumbekezdéséből, amelyekre a WEPA társaságok hivatkoznak, semmilyen más következtetés nem vonható le. E preambulumbekezdésekből ugyanis az következik, hogy noha az átvitelirendszer-üzemeltetőknek meg kell határozniuk a vitatott pótdíj konkrét összegét, a Bizottság a Törvényszékhez hasonlóan arra is rámutatott, hogy e tekintetben tiszteletben kell tartaniuk a BNetzA által meghatározott keretet és módszert.

100 Másodszor meg kell állapítani, hogy mivel a WEPA társaságok a vitatott pótdíj meghatározására vonatkozó ezen állítás keretében a hálózatüzemeltetők mozgásterét hangsúlyozzák, érvelésük a ténybeli értékelés vitatását jelenti, anélkül hogy bizonyítanák az elferdítést, ami a jelen ítélet 93. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a fellebbezés szakaszában nem tartozik a Bíróság hatáskörébe.

101 A jelen jogalap második részét illetően meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 93. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy „a program alkalmazásának második évében a [2011. évi] BNetzA-határozat megállapította a [vitatott] pótdíj kiszámításának igen részletes módszerét”. Hozzátette, hogy e módszer szerint „az átvitelirendszer-üzemeltetőknek meg kell határozniuk egyrészt a [vitatott] mentességből eredő várható veszteséget a hálózati díjak teljes megfizetéséhez képest, másrészt pedig a várható fogyasztást a vitatott pótdíj kilowattóránkénti összegének meghatározása érdekében, figyelembe véve az utolsó előtti évben keletkezett bevételeket”, valamint hogy „az átvitelirendszer-üzemeltetőknek minden évben ki kell igazítaniuk a vitatott pótdíj összegét az előző év tényleges pénzügyi igényei alapján”. Ezek az állítások lényegében a vitatott határozat (37) és (39) preambulumbekezdését ismétlik meg.

102 E tekintetben egyrészt nem vitatott, hogy a WEPA társaságok nem kifejezetten a vitatott pótdíj számítási módszerének ezen leírását, hanem e módszer „igen részletes módszernek” minősítését vitatják. Márpedig, még ha feltételezzük is, hogy e minősítés téves, az semmilyen következménnyel nem járna az említett módszer mint olyan Törvényszék általi elemzésére nézve. Nem róható fel tehát a Törvényszéknek, hogy e tekintetben elferdítette a nemzeti jogot.

103 Másrészt egyebekben a WEPA társaságok azon érvei, amelyek az átvitelirendszer-üzemeltetőknek a vitatott pótdíj kiszámításával kapcsolatos mozgásterére vonatkoznak, végső soron ellentmondanak a vitatott határozat (123) preambulumbekezdésében szereplő értékeléseknek, amelyek szerint ezen üzemeltetők semmilyen mozgástérrel nem rendelkeztek. Így e társaságok arra kérik a Bíróságot, hogy újból értékelje a vitatott pótdíj meghatározásának módszerét, amely elferdítés hiányában a fellebbezés szakaszában nem tartozik a Bíróság hatáskörébe.

104 A harmadik részt illetően meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 90., 91., 93., 94., 99., 106. és 107. pontjában a Törvényszék a 2011. évi BNetzA-határozatra hivatkozva magáévá tette a Bizottság által a vitatott határozatban tett azon megállapítást, amely szerint a vitatott pótdíj mechanizmusa biztosította a hálózatüzemeltetők számára a vitatott mentesség miatt őket ért veszteség teljes kompenzációját, mivel e pótdíj összege az e mentesség miatt megkövetelt források összegéhez igazodott. A Törvényszék többek között ezen ítélet 94. pontjában hozzátette, hogy a fizetésképtelenségből eredő bevételkiesések, amelyeket gazdaságilag az elosztórendszer-üzemeltetők viselnek, nem minősülnek a szóban forgó rendszer értelmében vett bevételkiesésnek, és azokat az a tény igazolja, hogy a hálózatüzemeltetők és a vitatott pótdíj végső fizetői közötti jogviszony magánjogi jogviszony.

105 Márpedig ezáltal a Törvényszék kellően kifejtette azokat az indokokat, amelyek miatt elutasította a WEPA társaságok azon érveit, amelyek a vitatott mentességből eredő veszteség teljes kompenzációjának hiányára vonatkoztak.

106 Érdemben az az értékelés, amely szerint a vitatott pótdíj összegének meghatározására szolgáló, a 2011. évi BNetzA-határozatban előírt módszernek lehetővé kellett tennie a vitatott mentességhez kapcsolódó valamennyi költség fedezését, a Törvényszék ténybeli értékelésének körébe tartozik, amelyet a Bíróságnak a fellebbezés szakaszában nem kell felülvizsgálnia. Ugyanez vonatkozik arra a konkrét kérdésre is, hogy a vitatott mentességgel kapcsolatos valamennyi veszteséget és

költséget, valamint az e mentességben tévesen részesülő alapterhelésű fogyasztók fizetésképtelenségéhez kapcsolódó behajthatatlan követeléseket ténylegesen fedezte-e a vitatott pótdíj. Márpedig a WEPA társaságoknak e tekintetben nem sikerült bizonyítaniuk a tények elferdítését.

107 A fenti indokok összességére tekintettel a WEPA társaságok által felhozott első jogalap három részét mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant teljes egészében el kell utasítani. E jogalapot tehát teljes egészében el kell utasítani.

A C-795/21. P. sz. ügyben előterjesztett második jogalapról és a C-796/21. P. sz. ügyben előterjesztett egyetlen jogalapról

108 A C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezés alátámasztására felhozott második jogalappal és a C-796/21. P. sz. ügyben előterjesztett egyetlen jogalappal a WEPA társaságok és a Németországi Szövetségi Köztársaság azt kifogásolják, hogy a Törvényszék megsértette az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdését, amennyiben tévesen állapította meg, hogy a vitatott mentesség az e rendelkezés értelmében vett „állami források” révén nyújtott támogatásnak minősül.

109 Érvelésük lényegében három kérdésre vonatkozik, amelyek közül az első az „állami forrásból” nyújtott intézkedés fennállásának értékelését lehetővé tévő jogi kritériumra, a második a kötelező díj fennállására, a harmadik pedig az állami ellenőrzésre vonatkozik.

Az „állami forrásból” nyújtott intézkedés fennállásának értékelését lehetővé tévő jogi kritériumról

– *A felek érvei*

110 A WEPA társaságok a második jogalapjuk első részének első kifogása, illetve második jogalapjuk második részének második és harmadik kifogása keretében, a Németországi Szövetségi Köztársaság pedig egyetlen jogalapjának első részében lényegében azt kifogásolják, hogy a Törvényszék téves jogi kritériumot alkalmazott a szóban forgó források állami jellegének értékelése során.

111 Először is, második jogalapjuk első részében a WEPA társaságok lényegében azt állítják, hogy a megtámadott ítélet 77–96. pontjában a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a vitatott pótdíj az uniós jog értelmében vett „díjnak”, következésképpen pedig az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami források” címén nyújtott támogatásnak minősül. Álláspontjuk szerint a Bíróságnak a többek között a 2008. július 17-i Essent Netwerk Noord és társai ítéletből (C-206/06, EU:C:2008:413), a 2013. december 19-i Association Vent De Colère! és társai ítéletből (C-262/12, EU:C:2013:851), a 2017. szeptember 13-i ENEA-ítéletből (C-329/15, EU:C:2017:671), a 2019. március 28-i Németország kontra Bizottság ítéletből (C-405/16 P, EU:C:2019:268), a 2019. május 15-i Achema és társai ítéletből (C-706/17, EU:C:2019:407), a 2021. szeptember 16-i FVE Holýšov I és társai kontra Bizottság ítéletből (C-850/19 P, EU:C:2021:740) eredő ítélkezési gyakorlatából következik, hogy ilyen „díj” csak akkor áll fenn, ha a tagállam egyoldalúan és közhatalmi aktussal fizetési kötelezettséget ír elő ezen aktus címzettje számára. Márpedig a megtámadott ítélet 77. pontjában a Törvényszék eltérő, tehát téves kritériumra támaszkodott, amikor azt vizsgálta, hogy az ezen állam által kivetett vitatott pótdíjat jogszabályi kötelezettség alapján teljes egészében áthárították-e ezen pótdíj végső fizetőire.

112 Ráadásul a Törvényszék a Bíróság ítélkezési gyakorlatát figyelmen kívül hagyva elmulasztotta megvizsgálni az adóst terhelő jogszabályi fizetési kötelezettség fennállását.

113 Másodszor, a Bírósághoz benyújtott beadványaik keretében a WEPA társaságok a második jogalapjuk második részének harmadik kifogásával – ahogy a Németországi Szövetségi Köztársaság – a megtámadott ítélet 62. és azt követő, 76., 79. és 110. pontját, valamint 62–64. és 76. pontját vitatta azzal az indokkal, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a szóban forgó források állami jellegének meghatározása céljából a végső fogyasztókra vagy ügyfelekre háruló kötelező teher fennállása, valamint a pénzeszközök vagy e pénzeszközök kezelői felett gyakorolt állami ellenőrzés két olyan elem, amelyek „egy alternatíva részét képezik”. Ezzel szemben kumulatív kritériumokról van szó, amint az többek között a 2008. július 17-i Essent Netwerk Noord és társai ítéletből (C-206/06, EU:C:2008:413, 66., 69., 70., 72. és 75. pont), a 2019. március 28-i Németország kontra Bizottság ítéletből (C-405/16 P, EU:C:2019:268, 72. pont), a 2019. május 15-i Achema és társai ítéletből (C-706/17, EU:C:2019:407), valamint a 2021. szeptember 16-i FVE Holýšov I és társai kontra Bizottság ítéletből (C-850/19 P, EU:C:2021:740) eredő ítélkezési gyakorlatból következik.

114 Ezenkívül a WEPA társaságok a második jogalapjuk második részének második kifogásában azt állítják, hogy egy harmadik feltételnek is teljesülnie kell. Így a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy kellően közvetlen kapcsolatot kell megállapítani a vitatott pótdíj és az állami költségvetés között ahhoz, hogy meg lehessen állapítani az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásból nyújtott” támogatás fennállását. Márpedig sem a vitatott határozat, sem a megtámadott ítélet nem tartalmaz olyan elemeket, amelyekből arra lehetne következtetni, hogy a vitatott pótdíj ilyen kapcsolatban áll az állami költségvetéssel. Ráadásul a Bizottság és a Törvényszék megállapításaiból kitűnik, hogy sem a BNetzA, sem más állami szervezet nem vállalt felelősséget a bevételkiesés teljes kompenzációjáért.

115 Egyébiránt a Németországi Szövetségi Köztársaság szerint a Törvényszék alternatív szempontokon alapuló értelmezése ellentmondásban áll a megtámadott ítélet 97–109. pontjával, amelyekben a Törvényszék megvizsgálta az állami ellenőrzés fennállását, noha már megállapította a kötelező teher fennállását.

116 Harmadszor, a Németországi Szövetségi Köztársaság szerint a Törvényszék e megközelítését az EUMSZ 30. és EUMSZ 110. cikk sem támasztja alá, amelyek lényegében a protekcionista intézkedések megszüntetésére és tilalmára vonatkoznak.

117 Negyedszer, a Németországi Szövetségi Köztársaság azt állítja, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének azon értelmezése, amely szerint az e rendelkezés által követett céloktól függetlenül vélelmezni kell, hogy minden adó állami eredetű, jogilag téves. Ez az értelmezés a Szerződésekben elő nem írt következményhez vezetne, vagyis ahhoz, hogy a piaci árak bármilyen szabályozása állami források felhasználásához vezetne, és így azt az EUMSZ 108. cikknek megfelelően be kellene jelenteni. Márpedig az ilyen szabályozás az áruk szabad mozgásának, nem pedig az állami támogatásokra vonatkozó szabályok hatálya alá tartozik.

118 A Bizottság vitatja a WEPA társaságok által felhozott második jogalap második része második kifogásának megalapozottságát, és úgy véli, hogy e jogalap első része, valamint második részének harmadik kifogása, valamint a Németországi Szövetségi Köztársaság által felhozott egyetlen jogalap első része mint olyan hatástalan.

– *A Bíróság álláspontja*

119 A WEPA és a Németországi Szövetségi Köztársaság lényegében azt kifogásolják, hogy a Törvényszék téves jogi kritériumot alkalmazott annak meghatározása érdekében, hogy a vitatott pótdíjból eredő összegek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásokból” származnak-e.

120 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatásnak” minősítéshez négy feltételnek kell teljesülnie, vagyis állami beavatkozásnak vagy „állami forrásból” történő beavatkozásnak kell fennállnia, e beavatkozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet, a kedvezményezettje számára szelektív előnyt kell biztosítania, és torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie (2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

121 E feltételek közül az elsőt illetően az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy valamely intézkedés állami beavatkozásnak vagy „állami forrásból” nyújtott támogatásnak minősíthető, ha egyrészt az intézkedést közvetlenül vagy közvetve ilyen forrásokból nyújtják, másrészt pedig az intézkedés betudható a tagállamnak (2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

122 Ami közelebbről az arra vonatkozó feltételt illeti, hogy az előnyt „állami forrásból” kell nyújtani, a Bíróság az ítélkezési gyakorlatában két olyan kritériumot határozott meg, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy azok a pénzeszközök, amelyek révén a nemzeti szabályozás alapján kedvezményes díjszabást biztosítanak, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásnak” minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 34., 38., 39. és 42. pont).

123 Így elsősorban a nemzeti szabályozás értelmében kötelezően fizetendő adóból vagy más levonásokból származó és e szabályozásnak megfelelően kezelt és felosztott források az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásnak” minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 38. pont).

124 A Bíróság e kritériumot pontosító ítélkezési gyakorlata szerint az állam által a villamosenergia-vásárlókra kivetett pótdíjból eredő összegek a villamos energiát terhelő adóhoz hasonlíthatók, és az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásból” erednek. Ahhoz, hogy ilyennek legyenek tekinthetők, a pénzeszközöknek az érintett tagállam szabályozása által előírt kötelező hozzájárulásokból kell származniuk, és azokat e szabályozásnak megfelelően kell kezelni és szétosztani, függetlenül attól, hogy a finanszírozási mechanizmus szigorú értelemben véve nem tartozik a nemzeti jogban az adójellegű befizetések kategóriájába. Ezzel szemben nem elegendő, ha a rendszer-üzemeltetők a villamos energiának a végső fogyasztóikkal szemben felszámított eladási árába belefoglalják az egyes energiaforrásokból előállított villamos energia törvényben rögzített díjakon történő megvásárlására vonatkozó kötelezettségükből eredő többletköltségeket, ha ez az ellentételezés nem jogi kötelezettségből, hanem csupán a gyakorlatból ered. Ilyen esetben ugyanis a díj nem tekinthető kötelezőnek (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 34–37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

125 Másodsorban azon tény, hogy az adott összegek folyamatosan állami ellenőrzés alatt maradnak, és így a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, elegendő ahhoz, hogy azok „állami forrásnak” minősüljenek (2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

126 A jelen ítélet 123. és 125. pontjában említett kritériumok olyan vagylagos kritériumoknak minősülnek, amelyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy valamely intézkedést az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásból” nyújtanak (lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 42. pont), amint azt a Németországi Szövetségi Köztársaság a tárgyaláson a Bíróságnak a 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet (C-702/20 és C-17/21, EU:C:20:231) hatályára vonatkozó kérdésére válaszolva elismerte.

127 Ebből először is az következik, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 62–64. és 76. pontjában megállapította, hogy a források EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami jellegét két vagylagos feltétel támaszthatja alá, amelyek közül az egyik a végső fogyasztókra vagy ügyfelekre háruló kötelező teher fennállására, a másik pedig a rendszer irányítása, és különösen a pénzeszközök vagy a pénzeszközök kezelői felett gyakorolt állami ellenőrzésre vonatkozik. A Németországi Szövetségi Köztársaság által a tárgyaláson adott válaszokra tekintettel e tagállam ezen értékelést vitató valamennyi érvét el kell utasítani.

128 A WEPA társaságok azon érvei, amelyek szerint a Bíróság ítélkezési gyakorlata nem állapított meg alternatív kritériumokat, éppen a Bíróság ítélkezési gyakorlatán alapulnak, amelyet a Bíróság a 2023. január 12-i DOBELES HES ítéletben (C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1) foglalt össze, és amelyből a Bíróság két vagylagos feltétel fennállását vezette le. Ezek az érvek tehát szintén elvetendők.

129 Ezenkívül, amennyiben a WEPA társaságok lényegében azt állítják, hogy a Törvényszéknek a „díj” közhatalmi aktussal egyoldalúan előírt fizetési kötelezettségként értelmezett fogalmát, illetve az állami költségvetés és a vitatott pótdíj közötti kellően közvetlen kapcsolat fennállására vonatkozó kritériumot kellett volna alkalmaznia, meg kell állapítani, hogy a Bíróság jelen ítélet 123–125. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlatának megfelelően a Törvényszék által helyesen elfogadott alternatívák egyike sem utal ilyen kritériumra. A jelen fellebbezések keretében e társaságok kizárólag a jelen ítélet 123. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett kötelező teher fennállását vitatják, amelyet az ítélet 124. pontjában említett elemek fényében kell értékelni. Ezeket a Bíróságnak a megtámadott ítélet 55–62. pontjában felidézett és a 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet (C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1) 34–37. pontjában összefoglalt ítélkezési gyakorlata határozta meg, anélkül hogy ezt a jelen fellebbezések keretében kifejezetten vitatták volna. A Törvényszék azáltal, hogy megvizsgálta – amint azt a megtámadott ítélet 76. és 77. pontjában jelezte –, hogy a vitatott pótdíjat az állam írta-e elő, és jogi kötelezettség révén teljes mértékben áthárította-e ezen pótdíj végső fizetőire, megfelelt ezen ítélkezési gyakorlatnak.

130 Másodszor, a Németországi Szövetségi Köztársaság állításával ellentétben nem kifogásolható, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 97–109. pontjában célszerűnek ítélte megvizsgálni a vitatott pótdíj címén beszedett pénzeszközök, illetve a hálózatüzemeltetők feletti állami ellenőrzés fennállását, miután ezen ítélet 96. pontjában állami források felhasználásával járó, adójellegű díj vagy kötelező teher fennállását állapította meg.

131 Igaz, hogy a Törvényszék eltekinthetett volna az állami ellenőrzés fennállására vonatkozó vizsgálattól, figyelemmel az általa vizsgált két feltétel vagylagos jellegére. Ugyanakkor semmi nem zárja ki, hogy a Törvényszék többek között a megfelelő igazságszolgáltatás érdekében olyan mellékes megfontolásokkal folytassa érvelését, mint a jelen ügyben az állami ellenőrzés fennállásával kapcsolatos megfontolások, ahogyan azt a Bíróság a 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet (C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1) 41. pontjában tette.

132 Harmadszor, amennyiben a Németországi Szövetségi Köztársaság azzal érvel, hogy ellentétes lenne az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének célkitűzéseivel annak vélelmezése, hogy minden díj állami eredetű, az érvelése téves előfeltevésen és a megtámadott ítélet téves értelmezésén alapul.

133 Egyrészt ugyanis, amint az a jelen ítélet 123. pontjából kitűnik, nem a bármely díjból finanszírozott pénzeszközök minősülhetnek az e rendelkezés értelmében vett „állami forrásnak”, hanem csak azok, amelyeket a nemzeti szabályozás által előírt, e szabályozásnak megfelelően kezelt és felosztott kötelező díjból finanszíroznak. Másrészt, ahogy arra a Bíróság a jelen ítélet 129. pontjában rámutatott, amint az a megtámadott ítélet 76. és 77. pontjából kitűnik, a Törvényszék éppen annak vizsgálatára törekedett, hogy a vitatott pótdíjat az állam írta-e elő, és azt jogszabályi kötelezettség útján teljes egészében áthárította-e ezen pótdíj végső fizetőire.

134 Negyedszer, ami Németországi Szövetségi Köztársaság által az EUMSZ 30. cikk és az EUMSZ 110. cikk tárgyában kifejtett érvelést illeti, meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 85. pontjában a Törvényszék az „[e]gyébiránt” határozószóval bevezetett mellékes indokolásban figyelembe vette az e rendelkezésekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatot. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a díj fizetésére kötelezett személy minősége kevésbé lényeges, mivel a díj a szóban forgó termékre vagy az e termékkel kapcsolatos szükségszerű tevékenységre vonatkozik. Hozzátette, hogy a döntő tényező tehát az, hogy a díjat beszedő jogalanyokat nem csupán a saját pénzügyi forrásaikból történő vásárlás kötelezettségével terhelték, hanem az állam őket állami források kezelésével bízta meg.

135 Mivel ez a pont mellékes indokolást tartalmaz, az azt kifogásoló érvelés hatástalan.

136 Mindenesetre meg kell állapítani, hogy a Törvényszék az EUMSZ 30. és EUMSZ 110. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlatra nem azért hivatkozott, hogy a vitatott pótdíjat e rendelkezések alapján értékelje, hanem annak érdekében, hogy megerősítse az e pótdíjra vonatkozó, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésére tekintettel végzett elemzését. Következésképpen nem róható fel a Törvényszéknek, hogy összekeverte az EUM-Szerződés e rendelkezései közül az első két rendelkezésből és a harmadik rendelkezésből eredő eltérő jogi rendszereket.

137 Végül, ami a WEPA társaságok által a jelen ügyben a villamos energia végső fogyasztóival szemben előírt fizetési kötelezettség hiányára, valamint a bevételkiesés ellentételezésének hiányára alapított, a jelen ítélet 112. és 114. pontjában kifejtett érveket illeti, azok a Törvényszék által a kötelező díj fennállására vonatkozóan tett megállapítások megalapozottságának vizsgálatához kapcsolódnak. Ezek vizsgálatára tehát e vizsgálat keretében kerül sor.

138 A fenti indokokból következik, hogy az előző pontban kifejtett fenntartás mellett a WEPA társaságok második jogalapjának első részét, valamint második részének második és harmadik kifogását, valamint a Németországi Szövetségi Köztársaság által felhozott egyetlen jogalap első részét mint részben hatástalant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

A kötelező díj fennállásáról

– *A felek érvei*

139 A WEPA társaságok a jelen ítélet 112. és 114. pontjában hivatkozott egyes érveikkel, a Németországi Szövetségi Köztársaság pedig egyetlen jogalapjának második részében lényegében azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 78. és 82–89. pontjában tévesen alkalmazta az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdését, amikor a vitatott pótdíjat adójellegű díjnak vagy kötelező tehernek minősítette.

140 A WEPA társaságok egyrészt azt kifogásolják, hogy a Törvényszék elmulasztotta megvizsgálni az adóst terhelő jogszabályi fizetési kötelezettség fennállását. Álláspontjuk szerint nem vitatott, hogy a 2011. évi BNetzA-határozat nem tartalmaz ilyen kötelezettséget, és azt nem a hálózathasználóknak címezték, így a vitatott pótdíj megfizetésére irányuló kötelezettség tisztán szerződéses jellegű volt. Még ha feltételezzük is, hogy e határozat értelmében fennállt a vitatott pótdíj beszedésére és a hálózat használóira való áthárítására vonatkozó kötelezettség, az ilyen kötelezettség nem lenne elegendő az állami források felhasználásának megállapításához. Ezenkívül a BNetzA nem állapította meg e pótdíj összegét, és nem is szedte be azt. Nem rendelkezik a beszedett összegekkel való rendelkezési joggal.

141 Másrészt a WEPA társaságok azt állítják, hogy – amint az a Bizottság és a Törvényszék megállapításaiból kitűnik – sem a BNetzA, sem más állami szervezet nem vállalta a felelősséget a bevételkiesés teljes kompenzációjáért.

142 A Németországi Szövetségi Köztársaság egyrészt arra hivatkozik, hogy különösen a megtámadott ítélet 77., 82., 83. és 85. pontjában a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a szolgáltató és a végső fogyasztó közötti kapcsolat nem meghatározó a kötelező teher fennállásának megállapítása szempontjából, azon téves indokkal, hogy a vitatott pótdíjat nem a villamosenergia-fogyasztásra, hanem a hálózat használatára vetik ki. Másrészt ezen ítélet 84. és 86–89. pontjában a Törvényszék tévesen és indokolás nélkül hivatkozott a beszedési kötelezettségre, és ebből tévesen következtetett a vitatott pótdíj megfizetésének a nemzeti törvényben előírt kötelezettségére. E pótdíj megfizetésére vonatkozó jogszabályi kötelezettség hiányában annak beszedésére csak a polgári jog szabályai alapján kerülhetett sor. A Törvényszéknek az e megállapításhoz és e következtetéshez vezető érvelése ellentétes a Bíróság ítélkezési gyakorlatával.

143 A Bizottság ezen érvek összességét vitatja, és úgy véli, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság által előadott érvek a megtámadott ítélet és a Bíróság ítélkezési gyakorlatának téves értelmezésén alapulnak, és mindenképpen hatástalanok.

– *A Bíróság álláspontja*

144 Amint az a jelen ítélet 123. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, a nemzeti szabályozás értelmében díjból vagy más kötelező díjból származó és e szabályozásnak megfelelően kezelt és felosztott források az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásnak” minősülnek.

145 A jelen ügyben a Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 77–95. pontjában értékelte a vitatott pótdíjat, ezen ítélet 96. pontjában megállapította, hogy e pótdíj állami források felhasználásával járt. E következtetés alátámasztása érdekében rámutatott, hogy a 2011. évi BNetzA-határozat

arra kötelezte az elosztórendszer-üzemeltetőket, hogy beszedjék a vitatott pótdíjat a hálózathasználóktól, és az ennek megfelelő bevételeket az átvitelirendszer-üzemeltetőknek utalják át. Azt is megállapította, hogy e pótdíj mechanizmusa biztosította a hálózatüzemeltetők számára a vitatott mentesség miatt őket ért bevételkiesés teljes kompenzációját, mivel az említett pótdíj összege az e mentesség miatt megkövetelt források összegéhez igazodott. Hangsúlyozta továbbá, hogy ezt az összeget a 2011. évi BNetzA-határozatban rögzített módszer alapján állapították meg, azzal, hogy a 2012. évre vonatkozóan ugyanezen pótdíj eredeti összegét e határozat állapította meg.

146 Először is, a WEPA társaságok és a Németországi Szövetségi Köztársaság azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg a végső fogyasztókat terhelő, a vitatott pótdíj megfizetésére vonatkozó kötelezettség fennállását, akiket ezenkívül tévesen határoztak meg úgy, hogy azok magukban foglalják a hálózathasználókat is.

147 Először is, a vitatott pótdíj végső fizetőinek azonosítását illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 82. pontjában megállapította, hogy e pótdíj csak a hálózatüzemeltetők és a hálózathasználók közötti jogviszonyra vonatkozik, mivel e pótdíjat nem a villamosenergia-fogyasztás, hanem a hálózathasználat következtében szedik be. Ebből ezen ítélet 83. pontjában azt a következtetést vonta le, hogy nem releváns az a kérdés, hogy a villamosenergia-szolgáltatók kötelesek voltak-e áthárítani az említett pótdíjat a villamos energia végső fogyasztóira. Álláspontja szerint ugyanis a pótdíj végső fizetői a hálózat használói, vagyis maguk a szolgáltatók, valamint a hálózathoz közvetlenül csatlakozó végső fogyasztók, nem pedig a többi végső fogyasztó.

148 E tekintetben azon megfontolás, amely szerint a vitatott pótdíjat a hálózat használatának következtében szedik be, és az a megfontolás, amely szerint a hálózathasználókat végső fogyasztóknak kell tekinteni, a ténybeli értékelés körébe tartozik. Márpedig a jelen ítélet 93. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az elferdítésre vonatkozó bármely állítás hiányában nem a Bíróság feladata az ilyen értékelés felülvizsgálata.

149 Másodszor, ami a hálózathasználók fizetési kötelezettségének fennállását illeti, a megtámadott ítélet 84. és 86–88. pontjából kitűnik, hogy a Törvényszék átvette a Bizottság azon megállapításait, amelyek szerint a 2011. évi BNetzA-határozat az elosztórendszer-üzemeltetőket a vitatott pótdíj beszedésének és áthárításának kötelezettségével terhelte, és hogy e határozat előírta, hogy az e pótdíjból származó bevételeket havonta átutalják a különböző átvitelirendszer-üzemeltetőknek. Ebből a Törvényszék azt a következtetést vonta le, hogy a közigazgatási hatóság által szabályozási intézkedés útján bevezetett vitatott pótdíj kötelező jellegű volt a hálózathasználókra nézve.

150 Így a Törvényszék által tett ténybeli megállapításokból – amelyek felülvizsgálata nem feladata a Bíróságnak – kitűnik, hogy a 2011. évi BNetzA-határozat arra kötelezte az elosztórendszer-üzemeltetőket, hogy beszedjék a vitatott pótdíjat a hálózathasználóktól. Az sem vitatott, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítélet 12., 66. és 93. pontjában tett ténybeli megállapításokra tekintettel nem a Bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e határozat előírta-e azt a módszert, amely szerint a vitatott pótdíj összegét az átvitelirendszer-üzemeltetőknek minden évben meg kell határozniuk.

151 Márpedig a jelen ítélet 124. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat fényében meg kell állapítani, hogy az olyan kötelező pótdíjból eredő összegek, amelyet – mint a vitatott pótdíjat – olyan rendeleti jellegű intézkedés ír elő, amely nevesíti azokat az – akár magánjogi – jogalanyokat, amelyek feladata e pótdíjnak az ezen intézkedéssel szintén nevesített, fizetésre kötelezettektől való

beszedése, és amely meghatározza az említett pótdíj összegének megállapítását és éves kiigazítását lehetővé tévő – akár általános – módszert, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásból” származnak. Különösen, mivel ugyanezen díj forrása olyan jogszabályi intézkedés, amely a hálózatüzemeltetőket kötelezi annak beszedésére, nem állítható, hogy az egy egyszerű gyakorlatból ered.

152 E tekintetben közömbös, hogy a szabályozási intézkedés csak a hálózatüzemeltetőket terhelő, a vitatott pótdíj beszedésére vonatkozó kötelezettséget ír elő, anélkül hogy kifejezetten meghatározná az e pótdíj megfizetésére vonatkozóan a hálózathasználókat terhelő kötelezettséget. Az említett pótdíj beszedésére vonatkozó jogszabályi kötelezettség hatékony érvényesülése ugyanis szükségképpen magában foglalja a díjfizetők e díj fizetésére vonatkozó szimmetrikus kötelezettségét.

153 Másodszor, a vitatott mentesség által okozott költségek WEPA társaságok által hivatkozott ellentételezését illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék a 2011. évi BNetzA-határozatra hivatkozva a megtámadott ítélet 90., 91. és 94. pontjában átvette a Bizottság által a vitatott határozatban tett azon megállapítást, amely szerint a vitatott pótdíj mechanizmusa biztosította a hálózatüzemeltetők számára a vitatott mentesség miatt őket ért bevételkiesés teljes kompenzációját, mivel e pótdíj összege az e mentesség miatt megkövetelt források összegéhez igazodott.

154 Márpedig, amint az a jelen ítélet 106. pontjában már megállapításra került, az az értékelés, amely szerint a vitatott pótdíj összegének meghatározására szolgáló, a 2011. évi BNetzA-határozatban előírt módszernek lehetővé kellett tennie a vitatott mentességgel kapcsolatos valamennyi költség fedezését, a Törvényszék ténybeli értékelésének körébe tartozik, amelyet a jelen ítélet 93. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a fellebbezés szakaszában az elferdítésre vonatkozó bármely állítás hiányában nem feladata a Bíróságnak felülvizsgálni.

155 A fenti indokok fényében a WEPA társaságok érveit, valamint a Németországi Szövetségi Köztársaság által felhozott egyetlen jogalap második részét mint részben elfogadhatatlanokat, részben pedig megalapozatlanokat el kell utasítani.

Az állami ellenőrzésről

– *A felek érvei*

156 A WEPA társaságok a második jogalapjuk második részének első kifogásával, a Németországi Szövetségi Köztársaság pedig egyetlen jogalapjának harmadik részében lényegében azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a vitatott pótdíjból származó pénzeszközök felett állami ellenőrzés áll fenn.

157 A Bizottság úgy véli, hogy ez az első kifogás, valamint e harmadik rész megalapozatlan, és mindenesetre hatástalan.

– *A Bíróság álláspontja*

158 Amint az a jelen ítélet 122–126. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, a nemzeti szabályozás értelmében vett, e szabályozásnak megfelelően kezelt és felosztott adó vagy más kötelező díj fennállása, valamint a szóban forgó összegek feletti állami ellenőrzés fennállása az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrás” azonosítását lehetővé tevő két vagylagos kritériumnak minősül.

159 A jelen ügyben a Törvényszék a megtámadott ítélet 96. pontjában megállapította, hogy a vitatott pótdíj ezen ítélkezési gyakorlat értelmében „állami forrás” felhasználásával járó, adójellegű díjnak vagy kötelező tehernek minősül. Amint az a jelen ítélet 144–155. pontjából kitűnik, a WEPA társaságok és a Németországi Szövetségi Köztársaság nem tudta bizonyítani, hogy a Törvényszék e megállapítása téves jogalkalmazáson alapul.

160 Márpedig az említett megállapítás önmagában elegendő annak kimondásához, hogy a szóban forgó intézkedést az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami forrásból” nyújtották, anélkül hogy meg kellene vizsgálni, hogy a szóban forgó összegek állami ellenőrzés alatt álltak-e.

161 Ennélfogva a WEPA társaságok által felhozott második jogalap második részének első kifogása és a Németországi Szövetségi Köztársaság egyetlen jogalapjának harmadik része hatástalan.

162 A fenti indokok összességéből következik, hogy a C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezés alátámasztására felhozott második jogalapot, valamint a C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezés alátámasztására felhozott egyetlen jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

163 Következésképpen, mivel a Bíróság a C-795/21. P és a C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezések alátámasztására felhozott valamennyi jogalapot elutasította, e fellebbezéseket teljes egészükben el kell utasítani.

A költségekről

164 A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. E szabályzat 138. cikkének (1) és (2) bekezdése, amelyeket e szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, akként rendelkezik, hogy a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte, és több pervesztes fél esetén a Bíróság határoz a költségek megosztásáról.

165 A jelen ügyben a WEPA társaságok és a Németországi Szövetségi Köztársaság pervesztesek lettek a C-795/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésre, illetve a C-796/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésre vonatkozó valamennyi kérelmük tekintetében, míg a Bizottság pervesztes lett az ezen ügyekben benyújtott csatlakozó fellebbezésekre vonatkozó valamennyi kérelme tekintetében.

166 Ilyen feltételek mellett a jelen ügy körülményeinek helyes mérlegelése azt kívánja, hogy mindegyik fél maga viselje saját költségeit.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a fellebbezéseket és a csatlakozó fellebbezéseket elutasítja.

2) A WEPA Hygieneprodukte GmbH, a WEPA Deutschland GmbH & Co. KG, a Németországi Szövetségi Köztársaság és az Európai Bizottság maga viseli saját költségeit.

Aláírások